

TENTO PROJEKT JE SPOLUFINANCOVÁN EVROPSKÝM SOCIÁLNÍM FONDEM A STÁTNÍM ROZPOČTEM ČESKÉ REPUBLIKY.

Recenzní posudek na studijní oporu: KATEŘINA JANKU: *Terapie ve speciální pedagogice - základní a obecná vymezení*. Pedagogická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě, 2013.

Recenzovaná studijní opora k inovovanému předmětu *Terapeutické metody ve speciální pedagogice I* s názvem *Terapie ve speciální pedagogice - základní a obecná vymezení*, kterou vydává Pedagogická fakulta Ostravské univerzity za podpory Operačního programu *Vzdělávání pro konkurenceschopnost* je jedním z výstupů projektu řešeného na Ostravské univerzitě v Ostravě s názvem „*Podpora terciárního vzdělávání studentů se specifickými vzdělávacími potřebami na Ostravské univerzitě v Ostravě*“ se zabývá základy, obecným vymezením a využíváním terapií ve speciální pedagogice. Autorka se cíleně zaměřila na nejčastěji využívané terapie v rámci speciálněpedagogické podpory u dětí, žáků a osob se zdravotním postižením, zdravotním nebo sociálním znevýhodněním. Jsou to terapie zaměřené na umění – arteterapii a muzikoterapii, další skupinou jsou terapie zaměřené na rozvoj sociálních dovedností – dramaterapie a pracovních dovedností – ergoterapie. Poslední z vybraných terapií předkládané ve studijní opoře tvoří animoterapie – canisterapie a hipoterapie. Studijní oporu zpracovala autorka s pomocí užívaných distančních prvků, které pomáhají v orientaci v textu, informují studenta například o náročnosti předkládaného textu, každá kapitola je doplněna shrnutím nejdůležitějších termínů, kontrolními otázkami a úkoly. Úkoly k textu a otázkou k zamyšlení. Poslední část každé kapitoly je doplněna citovanou a doporučenou literaturou k prohloubení studia.

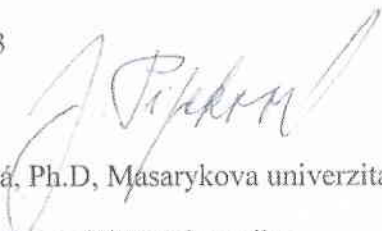
Autorka se v první části studijní opory zaměřila na oblast historických souvislostí s využíváním terapií ve speciální pedagogice, dále definuje termín terapie, charakterizuje vlastnosti terapií a snaží se o posouzení využívání terapií ve speciálněpedagogické péči u nás a v zahraničí. V rámci definování historických souvislostí a následně v celém textu bych doporučila používat novou terminologii v označování osob se zdravotním postižením (dítě, osoby s postižením) a upravit odstavec týkající se využívání Vojtovy reflexní terapie. Tato léčebná terapie vznikla u nás a využívala se dávno před rokem 1989. Profesor Václav Vojta ji aplikoval na svých dětských pacientech nejdříve v Československu a pak až v zahraničí, kam emigroval po roce 1968. Druhá kapitola se zaměřuje obecně na terapie, charakterizuje výchozí oblasti terapií ve speciální pedagogice, zabývá se souvislostí terapií s ontogenetickým trojúhelníkem. Vymezuje dále psychoterapii a její cíle ve vztahu ke speciální pedagogice. Autorka se také zmiňuje o fyzioterapii, která se svými metodami a technikami vstupuje do oblasti speciální pedagogiky zejména při podpoře dětí a osob s těžším postižením, nejčastěji u

děti se souběžným postižením více vadami, kde je nutná spolupráce v rámci edukace s dalšími odborníky, v tomto případě fyzioterapeuty. Speciální pedagog pracuje a uplatňuje některé prvky fyzioterapeutických metod pod supervizí fyzioterapeuta. V první kapitole by měl být také vysvětlen vztah speciální pedagog a terapeut a vztah edukace a terapie. Výhrady mám k poslední podkapitole týkající se pedagogických terapií, text nedává jasné a přesné informace, které pedagogické terapie se využívají v rámci podpory dětí a žáků se zdravotním postižením. Doporučuji tuto podkapitolu přepracovat. V citované a doporučené literatuře této kapitoly není uvedena všechna použitá literatura, chybí zde Vítková, M. 2001 uvedená na straně 20 a Langmeier, J. 2000 ze strany 26. Po stránce formální doporučuji v této kapitole a v dalším celém textu psát odkazy na autory se jmény (Vítková, M.), slovo speciálněpedagogická se píše dle názoru Ústavu pro jazyk český dohromady, na straně 26 doporučuji v textu doplnit k příjmení Langmeier i jméno, na straně 27 je zřejmě mylně uveden rok na odkazu Langmeier, Balcar, Špitz, není shodné v citované literatuře. Na straně 28 doplnit odkaz u autora Müllera a správně definovat podle současných legislativních norem postižení souběžným postižením více vadami. Třetí kapitola se věnuje terapeutickému procesu, stanovování jeho cíle, fází a definuje podmínky, za kterých je terapie úspěšná. V tabulce Průvodce studiem, bych doporučila vynechat poslední větu a upravit větu, která v textu následuje ..."Veškerá edukační práce"... směřujeme k terapiím, takže proč edukační práce? V textu jsou používány termíny klient, terapeut, takže zde není vhodné využívat termín edukace nebo je to nutné v textu vysvětlit. Na straně 43 bych doporučila vysvětlit zvlášť, co jsou to podmínky a zásady úspěšného terapeutického procesu. Po stránce formální je potřeba se v této kapitole zaměřit na formátování textu, úpravu a doplnění Citované a doporučené literatury a úpravu odkazů a citací dle normy. Čtvrtá kapitola se zabývá arteterapií a muzikoterapií jsou zde definovány cíle, klasifikace a využití těchto terapií u osob s mentálním postižením. Bylo by vhodné k těmto i dalším vybraným terapiím v této studijní opoře popsat vztah speciálního pedagoga k jednotlivým terapiím, za jakých podmínek, a kdo může tyto terapie provádět a informace o možnostech studia popř. dalšího vzdělávání. Na straně 53 se v textu objevuje termín dítě/klient, bylo by vhodné zůstat jen u jednoho označení příjemce terapie – klient, i když je to podle mého názoru ve vztahu k popisované problematice méně vhodné (speciální pedagog x dítě, žák, ne klient). Vhodné by bylo zařadit do této kapitoly informaci o artefietice. Upozorňuji na problémy týkající formální stránky textu, např. na straně 64 je uváděna definice ergoterapie od Dočkala, ale není správně formálně prezentována (doslovné citace by měly být dle normy psány kurzívou). Poslední šestá kapitola nás seznamuje s canisterapií a hipoterapií. Doporučuji úpravu členění hiporehabilitace jako

zastřešujícího termínu, hipoterapie se zabývá léčbou pohybových poruch, nové termíny jsou i u dalších částí terapie, aktivity s využitím koní (pro působení v oblasti pedagogiky a v sociálních službách), psychoterapie prostřednictvím koní pro působení v oblasti psychoterapie a poslední část tvoří parajezdeckví. V textu, zejména v posledních dvou kapitolách se opakuje termín osoba, dítě s mentální retardací, doporučuji používat jen termín s mentálním postižením, na straně 72 doporučuji upravit terminologii dle doporučení WHO – dítě, osoba, člověk se smyslovým postižením, atd.

Recenzovaná studijní opora autorky Kateřiny Janků je po úpravách, které jsou uvedeny v textu recenze vhodná k využívání jako podpůrný odborný text, který vedle dalších odborných textů pomůže studentům oboru speciální pedagogika získat základní informace týkající se problematiky terapií, které se využívají na podporu dětí, žáků a osob se zdravotním a sociálním handicapem.

V Brně dne 12. května 2013

doc. PhDr. Jarmila Pipeková, Ph.D, Masarykova univerzita, Brno

Pedagogická fakulta, Katedra speciální pedagogiky